

Pudasjärven kaupungin lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi vähimmäistietosisällöksi

Lausuntopyyntöön on määritelty kysymykset, joihin halutaan vastaukset.

Asetus

1. Onko asetulusuunnos selkeä?

Kyllä / Ei

2. Perustelut miksi.

Asetuksessa on selkeästi ilmaistu, mihin tarkoitukseen se on laadittu. Hyvinvointialueiden ja kuntien osuudet on kirjattu selkeästi.

3. Arvionne tietojärjestelmävaikutuksista.

Vähimmäistietosisällössä on selkeästi kerrottu, mistä tarvittavat tiedot löytyvät. Pudasjärven kaupunki toivoo, että kuntien mittaristo löytyy jatkossa kootusti Kuntaliiton ylläpitämältä hyvinvointikertomus.fi-sivustolta, kuten tähänkin asti.

4. Näkemyksenne, saako asetuksella kerättyä riittävät tiedot.

Pudasjärven kaupunki toteaa, että kuntien vähimmäistietosisältö on varsin laaja ja monipuolinen. Keskeisin ongelma on se, että valitut indikaattorit keskittyvät pahoinvoinnin mittaamiseen, jolloin hyvinvointikertomuksesta muodostuu itse asiassa pahoinvointikertomus. Miten saataisiin lisättyä olemassa olevan hyvän mittaamista ja tuotua sitä siten esiin? Vertailu kuntien ja hyvinvointialueiden kesken myös tästä näkökulmasta on tärkeää. Esimerkiksi THL:n kouluterveyskyselyssä asioita tarkastellaan myös positiivisesta näkökulmasta, ei vain esim. ylipainoa, yksinäisyyttä ja päihteiden käyttöä.

5. Hyvinvointialueen johtamisen vähimmäistieto: ensimmäiset tiedot (2-4 §)

- a. Ovatko nämä asetuksen ensiversioon tulevat hyvinvointialueiden kanssa työstetyt, järjestämistehtävässä hyödynnettävät johtamisen vähimmäistiedot osaltaan riittäviä muodostamaan tarvittavan tietokokonaisuuden? Huomioitavaa on, että tietoja tulee tarkastella itsenäisinä tietoina ja suhteessa toisiinsa sekä suhteessa asetukseen seuraavissa vaiheissa tuleviin vähimmäistietoihin.

-

- b. Tunnistaen mm. hyvinvointialueenne järjestelmäkehityksen tilanne ja lähtötiedon laatu, millä aikataululla asetuksen vaatimuksen mukaiset johtamisen vähimmäistiedot ovat tuotettavissa?

-

- c. Ovatko valitut mittarit toteutettavissa 1.1.2024 lähtien?

-

6. Hyvinvointialueen ja kunnan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vähimmäistieto (13-23 §)

- a. Ovatko ensimmäiset valitut mittarit hyvinvointikertomustyön kannalta tarkoituksenmukaiset?

Vaikka mittaristo on laaja, Pudasjärven kaupungin näkökulmasta kunnille valituissa mittareissa on joitakin puutteita.

Osallisuuden kokemukseen liittyviä indikaattoreita on mukana lasten ja nuorten osalta muutama. Miten saadaan työikäisten ja ikäihmisten osallisuus esiin? Pelkkä äänestysaktiivisuus ei anna osallisuudesta kattavaa kuvaa. Voisiko THL:n osallisuusindikaattoria kehittää muotoon, jossa sen kautta saataisiin valtakunnallisesti vertailtavaa tietoa? Kunnan on mahdollista ottaa kyseinen indikaattori itsenäisesti käyttöön, mutta maantieteellinen vertailtavuus jää silloin puuttumaan.

Ylipäättään aikuisten ja ikäihmisten hyvinvoinnista kertovia mittareita ei ole käytössä kovin paljon. Tämä on ollut ongelma jo tähänastisessa hyvinvointikertomustyössä. Pudasjärven kaupunki on aktiivisesti ryhtynyt kehittämään asiaa yhteistyössä Maaseudun Sivistysliiton kanssa, mikä auttaa paikallisesti. Tärkeää olisi tältäkin saralta saada kansallisesti vertailtavaa tietoa.

Maantieteellisesti laajassa ja väkiluvultaan alhaisessa kunnassa palvelutarjonnan kattavuutta ei ole tarkoituksenmukaista mitata asumisella esim. 2 km etäisyydellä koulusta, 500 m etäisyydellä lähikaupasta tai 1 km päässä lähiliikuntapaikasta. Hyvää elämää eletään myös sivukylillä, ja erityisesti korona-aika on osoittanut maaseudulla asumisen houkuttelevuuden monien eri ikäluokkien silmissä. Etäpalvelut sekä erilaiset hakeutuvat palvelut korvaavat kiinteiden palvelupisteiden olemassaoloa. Näiden vaihtoehtoisten palveluiden toteuttamistapojen kehittäminen (ja niiden mittaaminen hyvinvointikertomuksessa) harvaan asutuilla alueilla on mielekkäämpää kuin se, että pyritään lisäämään fyysisiä palvelupisteitä kaikille kylille tai ohjaamaan ihmisiä muuttamaan kuntakeskuksiin.

Kunnallinen nuorisotyö ei tule mitenkään esille luonnokseen valituissa mittareissa. Nuorisotyölaki määrittelee nuorisotyön ja -politiikan kunnan tehtäväksi, ja toiminta on äärimmäisen tärkeää lasten ja nuorten monipuolisen hyvinvoinnin edistämisen kannalta. Kunnallinen nuorisotyö, mukaan lukien etsivä nuorisotyö, on koulujen monialaisen yhteistyön tärkeä kumppani.

Kuntien teknisen toimen alueelta mittariksi olisi hyvä lisätä kevyen liikenteen väyliin liittyviä mittareita esim. liikunnan TEAviisari-kyselystä. Kevyen liikenteen verkoston kunto ja laajuus kannustavat arkiliikuntaan.

Soveltamisohje

7. Hyvinvointialueen johtamisen vähimmäistieto: ensimmäiset tiedot (2-4 §)
 - a. Onko luonnos tekniseksi soveltamisohjeeksi selkeä?
Kyllä / Ei (ei vastausta)
 - b. Perustelut miksi.
-
 - c. Onko asetuksen liitteenä oleva tekninen soveltamisohje ja sen liitteet (raportoinnin ja analytiikan käyttötapauskuvaukset, käsitelmallit, palveluluokitus) riittäviä tukemaan asetuksen vaatimuksen mukaisia tietosisältöjen muodostamista?
-
8. Hyvinvointialueen ja kunnan hyvinvointikertomuksen ja –suunnitelman vähimmäistieto (13-23 §)
 - a. Onko luonnos tekniseksi soveltamisohjeeksi selkeä?

Kyllä / Ei

- b. Perustelut miksi
Pudasjärven kaupungin näkemyksen mukaan ohje on selkeästi ja johdonmukaisesti kirjoitettu.

- c. Onko asetuksen liitteenä oleva tekninen soveltamisohje ja sen liitteet (indikaattorilistat) riittäviä tukemaan asetuksen vaatimuksen mukaisia tietosisältöjen muodostamista?
Pudasjärven kaupungin näkemyksen mukaan soveltamisohje ja sen liitteet ovat riittäviä. Indikaattorilistassa on selkeästi kerrottu, mistä tarvittava tieto on saatavissa.

Muut kommentit

-